

- 6.Miarka B, Dal Bello F, Brito CJ, Vaz M, Del Vecchio FB. (2018). Biomechanics of rowing: kinematic, kinetic and electromyographic aspects. *J Phys Educ Sport.*;18(1):193–202. DOI:10.7752/jpes.2018.01025
- 7.Nolte, V., McLaughlin, S. (2005). The balance of crew rowing boats. *Malaysian Journal of Sport Science and Recreation.*..Vol. 1 (1), 51-64.
- 8.Omelianenko, V. I., Hrebenyk, O. V. (2024). Biomekhanika v akademichnomu vesluvanni. *Fizychne vykhovannia ta sport.* (1), 94-98. DOI: 10.26661/2663-5925-2024-1-12

DOI: [https://doi.org/10.31392/UDU-nc.series15.2025.04\(190\).19](https://doi.org/10.31392/UDU-nc.series15.2025.04(190).19)

УДК: 378.091.12:005.963.5:796.011

Митчик О.П.

кандидат наук з фізичного виховання і спорту, доцент
завідувач кафедри теорії та методики фізичної культури
Комунальний заклад вищої освіти
«Луцький педагогічний коледж», м. Луцьк
orcid.org/0000-0002-6775-6334

Кліш І.С.

кандидат наук з фізичного виховання і спорту, доцент
доцент кафедри фізичної культури
Комунальний заклад вищої освіти
«Луцький педагогічний коледж», м. Луцьк
<https://orcid.org/0000-0001-9761-8496>

Денисенко Н.Г.

доктор педагогічних наук,
декан факультету початкової освіти та фізичної культури,
Комунальний заклад вищої освіти
«Луцький педагогічний коледж», м. Луцьк
<https://orcid.org/0000-0001-5730-0221>

Пуш О. А.

кандидат педагогічних наук,
старший викладач кафедри педагогіки, психології та методики початкової освіти
Комунальний заклад вищої освіти
«Луцький педагогічний коледж», м. Луцьк
<https://orcid.org/0000-0002-5838-521X>

ПЕДАГОГІЧНА ПРАКТИКА У ПІДГОТОВЦІ МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ

У статті розглядається педагогічна практика як складова професійної підготовки майбутнього учителя фізичної культури. Визначено різні організаційно-методичні аспекти педагогічної практики з фізичної культури. Відмічається, що сутність педагогічної практики полягає у самостійному виконанні здобувачами освіти повноцінної професійної навчально-виховної діяльності. Під час проходження педагогічної практики здобувачі освіти за спеціальністю 014.11 Середня освіта (Фізична культура) не лише виконують завдання з навчально-виховної роботи, передбачені чинними інструктивними документами, а й проводять певну науково-дослідницьку роботу згідно із завданням кафедри теорії та методики фізичної культури, узагальнюють передовий досвід, проводять педагогічні експерименти, готують реферати на актуальні наукові теми, проводять підготовку курсових робіт на основі матеріалів проведеного дослідження. Про результати проведеної роботи вони доповідають на методичних семінарах, підсумкових конференціях із педагогічної практики, у студентських наукових гуртках, на щорічних студентських наукових конференціях.

Ключові слова: педагогічна практика, фізична культура, студенти, учитель фізичної культури, підготовка.

Oleksandr Mytchyk, Iryna Klish, Nataliia Denysenko, Olena Push. Pedagogical Practice in the Training of Future Physical Education Teachers.

The article considers adaptive sports as a component of physical culture, a part of the general culture of society, and the international Olympic movement as the largest social movement of the modern era, which arises and operates under the influence of various social factors and, in turn, has a significant impact on society. It is noted that due to the conditions that have arisen in Ukraine as a result of the war, especially its consequences, the role of adaptive physical education and sports has acquired special significance for the further effective development of our society, the restoration of the employability of a special contingent of the population, and adaptation to new living conditions.

Given the challenges facing Ukraine related to the increasing number of people with disabilities as a result of military actions, ensuring the effective functioning of sports organizations that develop adaptive sports is relevant.

One of the significant achievements of the 20th and early 21st centuries is the realization and scientific substantiation of the decisive role of physical activity in the rehabilitation of people with special needs. The efforts of government agencies, scientists, and practitioners should be aimed at finding ways to optimally use means of physical culture and sports to strengthen health, achieve the necessary level of employability, and adapt disabled individuals in society.

People with special needs are a global social phenomenon that cannot be ignored by physical education and sports professionals. The proposed direction of physical culture should increase the adaptation of individuals with special needs to the changed living conditions. It allows improving functional capabilities, contributes to the restoration of physical and mental health, the reintegration of the mentioned category of individuals into society during and after the war period, and the restoration of a sense of social completeness.

Key words: pedagogical practice, physical education, students, physical education teacher, training.

Постановка проблеми. Воєнний стан в Україні, реформування середньої освіти вимагає від учителя зміни методології педагогічної діяльності, професійної активності та мобільності, здатності до сприйняття інноваційного досвіду, рівня його професійної компетентності, педагогічної майстерності та постійного самовдосконалення. Нова українська школа потребує педагога нової форми, який опанував би усі основні теоретичні освітні компоненти та комплексно закріпив їх у своїй практичній діяльності.

Як відмічає багато науковців [1-3; 5; 7; 10], важлива роль у підготовці майбутнього вчителя фізичної культури відводиться педагогічній практиці, сутність якої полягає у самостійному виконанні здобувачами освіти повноцінної професійної навчально-виховної діяльності. Під час педагогічної практики студент опановує професійні компетентності, осмислює вікові та індивідуально-психологічні особливості дітей, формує власні, особистісні якості, уміння комунікувати з дітьми та батьками. Педагогічна практика – найефективніша форма підготовки вчителя до професійної діяльності [4; 8; 9].

Основний недолік сучасних навчальних планів та програм у підготовці майбутнього вчителя фізичної культури – перевага теоретичного блоку освітніх компонентів над практичним, який власне пов'язаний з формуванням професійних умінь і навичок. Адже, у сучасних умовах молодому учителю доводиться працювати у динамічно мінливих ситуаціях, які передбачають багатоваріантність дій [6].

Оцінка професійної майстерності на рівні результативних показників вимагає від студентів володіння наступним: оцінювати реальний фізичний стан учнів, їх здатність до фізкультурно-оздоровчої та спортивної діяльності; застосовувати індивідуальний і диференційований підхід до них у процесі фізичного виховання; визначити перспективу їх індивідуального подальшого удосконалення.

Аналіз літературних джерел. Сучасні виклики розвитку суспільства вимагають від педагога високого рівня сформованості професійних компетентностей [5]. Науковці та практики відзначають [1; 3; 5], що у процесі навчання у закладі вищої освіти в майбутнього фахівця з фізичного виховання повинні бути сформовані відповідний високий рівень теоретичної, методичної та практичної підготовки.

На думку Г.О. Шулдик [10], педагогічна практика є зв'язуючою ланкою між теоретичним навчанням студента і його майбутньою роботою в школі, оскільки під час педагогічної практики не тільки відбувається перевірка теоретичної та практичної підготовки студента до самостійної роботи, але й створюються широкі можливості для забезпечення творчого потенціалу особистості майбутнього вчителя [3]. Особливу роль у цьому процесі відіграє етап професійного становлення, коли студент педагогічного навчального закладу проходить педагогічну практику, стає суб'єктом нової для нього діяльності, розпочинає практичне освоєння функціонального змісту професійно-педагогічної діяльності [7]. Професійна спрямованість має пробудити інтерес до майбутньої діяльності.

Мета статті – обґрунтувати значення педагогічної практики у професійній підготовці майбутніх учителів фізичної культури та проаналізувати її організаційно-методичні аспекти.

Виклад основного матеріалу дослідження. У навчально-виховному процесі здобувачів вищої освіти під час педагогічної практики відбувається перевірка теоретичної та практичної підготовки студентів до самостійної педагогічної діяльності, а також створюються широкі можливості для підвищення професійної майстерності майбутнього фахівця.

Педагогічна практика – важлива складова в професійній підготовці майбутніх учителів фізичної культури Закладу вищої освіти «Луцький педагогічний коледж». Власне унікальність освітньо-професійної програми полягає у акценті на практичну підготовку студента. Під час проходження педагогічної практики здобувачі освіти за спеціальністю 014.11 Середня освіта (Фізична культура) не лише виконують завдання з навчально-виховної роботи, передбачені чинними інструктивними документами, а й проводять певну науково-дослідницьку роботу згідно із завданням кафедр теорії та методики фізичної культури, узагальнюють передовий досвід, здійснюють педагогічні експерименти, психолого-педагогічні спостереження за учнями, готують наукові реферати на актуальні наукові теми, проводять підготовку курсових робіт на основі матеріалів проведеного дослідження. Про результати проведеної роботи вони доповідають на методичних семінарах, підсумкових конференціях із педагогічної практики, у студентських наукових гуртках, на щорічних студентських наукових конференціях.

У процесі педагогічної практики у школі студенти допомагають учителю фізичної культури у навчально-виховній роботі з учнями: готують інвентар роботи, зошити і щоденники, підтримують зв'язки з батьками, беруть участь у тренуваннях, пов'язаних із підготовкою до спортивних виховних заходів; готують школярів до змагань; проводять із дітьми ігри, екскурсії, вечори, диспути на актуальні спортивні та здоров'язбережувальні теми. Систематичне ведення щоденника з практики, в якому фіксується усі види діяльності, привчає студента-практиканта до самоаналізу. У щоденниках записуються окремі спостереження за роботою учителя, дається аналіз уроків, які вони відвідують, поруч з фактами формуються певні висновки, узагальнення, ставляться відповідні завдання. Особливу увагу студентів під час практики звертаємо на фізичний стан дітей (рівень фізичного розвитку, фізичної підготовленості та функціональних можливостей), а також на психологічний (вольову, емоційну, мотиваційну сферу особистості, тощо). Тому ми організовуємо так процес практичної підготовки, щоб студенти протягом всього періоду проходження практики працювали в одній і тій же школі.

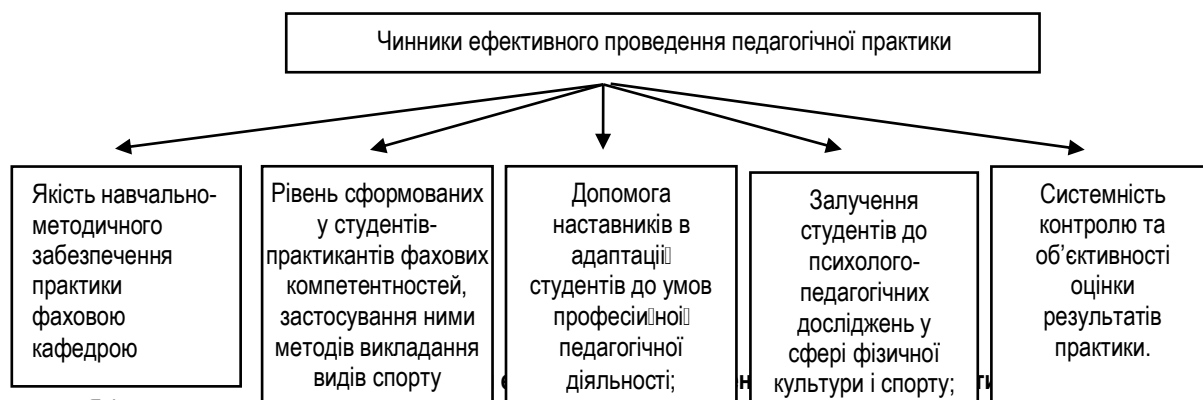
Здобувачі освіти під час проходження педагогічної практики мають реалізувати власні прагнення, набувають соціального досвіду. Кожен студент у практичній діяльності перевіряє власну готовність до майбутньої самостійної професійної роботи. Але досягти бажаного результату не можна тільки формально виконуючи завдання практики. Необхідна готовність та здатність студента до цілеспрямованої роботи, яка буде призводити до зміни поведінки, діяльності та відношень щодо прогресивного особистісно-професійного розвитку.

Професійна підготовка майбутнього вчителя фізичної культури повинна бути спрямована на формування умінь самостійно вчитися, самовдосконалюватися, адже від нього чекають професіоналізму у фізкультурно-педагогічній діяльності, відповідального та творчого ставлення до своєї праці. Рушійним чинником безперервної самоосвіти є суперечності між реальним і необхідним обсягом знань, які проявляються саме під час проходження педагогічної практики у закладах загальної середньої освіти.

Отже, педагогічна практика є невід'ємною складовою професійної підготовки майбутніх учителів фізичної культури, виконуючи низку відповідальних функцій (рис. 1):

Педагогічна практика є необхідною складовою підготовки висококваліфікованих компетентних фахівців. Її ефективне проведення залежить від таких важливих чинників (рис.2):

Якість навчально-методичних матеріалів відіграє важливу роль у практичній підготовці здобувачів освіти. Завдяки їм студент може швидше зорієнтуватися щодо поставлених завдань практики, вимог, критеріїв оцінювання та у звітній документації. Звичайно, що від рівня сформованих у здобувачів фахових компетентностей залежить і якість проходження педагогічної практики. Значна частина проблем, яких зазнають студенти, під час проходження практики пов'язана з недостатнім багажем професійних умінь та навичок, а не з відсутністю природних здібностей.

Справжнім учителем фізичної культури стане той педагогічно-творчий студент, який має достатній обсяг психолого-педагогічних і спеціальних знань та уміє імпровізувати. Практика не має зводитись лише до копіювання роботи тих чи інших вчителів-наставників. Вона має спрямовуватись на закріплення і розвиток вмінь вести самостійні пошуки рішень педагогічних завдань на основі тих компетентностей, які вони набули в процесі навчання у закладі вищої освіти.

Висновки. Педагогічна практика допомагає здобувачам освіти визначити, які риси, вміння та навички необхідні педагогу та накреслити шляхи подальшого самоудосконалення, переконання, що спеціальність вчителя фізичної культури є складною творчою професією, покликанню виховувати здорових та сильних дітей. Педагогічна практика майбутніх учителів фізичної культури виконує низку відповідальних функцій: адаптаційна, діагностична, комунікативна, освітня, виховна.

Перспективи подальших досліджень. Проведене дослідження не вичерпує всіх аспектів окресленої проблеми. Подальші пошуки полягають у створенні цілісної моделі організації та управління педагогічною практикою майбутніх учителів фізичної культури та удосконаленні критеріїв оцінювання.

Література

1. Ажиппо О. Ю. Теоретико-методичні засади підготовки майбутніх учителів фізичної культури до професійної діяльності у загальноосвітніх навчальних закладах : автореф. дис. ... д-ра пед. наук : 13.00.04. Харків, 2013. 39 с.
2. Безкопильний О. О. Підготовка майбутніх учителів фізичної культури до здоров'язбережувальної діяльності в основній школі : теорія та методика : монографія. Черкаси. ЧНУ ім. Б. Хмельницького, 2020. 552 с.
3. Карасевич С. А. Підготовка майбутніх учителів фізичної культури до фізкультурно-спортивної діяльності у закладах загальної середньої освіти : монографія. Умань : [б.в.], 2018. 204 с.
4. Козій М. К. Психолого-педагогічні умови удосконалення педагогічної практики студентів: метод. посіб. / Микола Кузьмич Козій. – К.: Нац. пед. ун-т ім. М. П. Драгоманова, 2001. – 141 с.
5. Професійна підготовка сучасного учителя: проблеми і орієнтири. [Електронний ресурс]. / І. Коцан // Вища освіта України. - 2013. - № 2. - С. 13-19. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/vou_2013_2_6
6. Турчак А. Підготовка майбутнього вчителя фізичної культури до роботи з попередження шкідливих звичок у учнів / А. Турчак // Наукові записки [Кіровоградського державного педагогічного університету імені Володимира Винниченка]. Серія : Педагогічні науки, 2012. - Вип. 106. С. 162-169.
7. Уїсімбаєва Н. В. Проблеми компетентнісного підходу під час підготовки педагогічних кадрів. – Збірник наукових праць: Наукові записки. – Випуск 76. – Серія: Педагогічні науки. – Кіровоград: РВВ КДПУ ім. В. Винниченка, 2008. – С. 401–411.
8. Шукатка О. В. Підготовка майбутніх учителів фізичної культури до організації фізкультурно-оздоровчого середовища закладу загальної середньої освіти. Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах. № 70. Т. 4. URL: http://www.pedagogjournal.k.pu.zp.ua/archive/2020/70/part_4/43.pdf
9. Шулдик Г.О. Механізми психологічних захистів у студентів. Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія «Психологічні науки». 2017. Вип. 2. Т. 2. С.127–131.
10. Щербина С. М., Маленков Д. О. Підготовка вчителів фізичної культури до здоров'язбережувальної діяльності – вимога часу. Педагогічне Криворіжжя : педагогічний альманах. Кривий Ріг, 2022. Вип. 8. С. 52–54.

References

1. Azhyppo O.Y. (2013) *Teoretyko-metodychni zasady pidhotovky maybutnikh uchyteliv fizychnoi kultury do profesiynoi diialnosti u zahalnoosvitnikh navchalnykh zakladykh* [Theoretical and methodological principles of preparation of future teachers of physical culture to professional activity in general educational institutions]: avtoref. dys. ... d-ra ped. nauk : 13.00.04. Kharkiv. 39 s. (in Ukrainian).
2. Bezokopynyi O.O. (2020) *Pidhotovka maibutnikh uchyteliv fizychnoi kultury do zdoroviazberezhuvainoi diialnosti v osnovnii shkoli: teoriia ta metodyka* [Preparation of future teachers of physical culture for health-saving activities in the main school: theory and methods]: monohrafiia. Cherkasy. ChNU im. B. Khmelnytskoho. 552 s. (in Ukrainian).
3. Karasievych S. A. (2018) *Pidhotovka maibutnikh uchyteliv fizychnoi kultury do fizkulturno-sportyvnoi diialnosti u zakladykh zahalnoi serednoi osvity* [Preparation of future teachers of physical culture for physical culture and sports activities in institutions of general secondary education]: monohrafiia. Uman : [b.v.], 2018. 204 s. (in Ukrainian).
4. Koziy M. K. (2001) *Psykhologo-pedahohichni umovy udoskonalennia pedahohichnoi praktyky studentiv* [Psychological and Pedagogical Conditions for the Improvement of Students' Pedagogical Practice]: metod. posib. / Mykola Kuzmych Koziy. – K.: Nats. ped. un-t im. M. P. Drahomanova. – 141 s. (in Ukrainian).
5. Profesiyna pidhotovka suchasnoho uchytelia: problemy i oriientyry (2013) [Professional training of a modern teacher: problems and guideline] [Elektronnyy resurs]. / I. Kotsan // Vyshcha osvita Ukrainy, 2013. № 2. S. 13-19. –Rezhym dostupu: http://nbuv.gov.ua/UJRN/vou_2013_2_6–
6. Turchak A. (2012) *Pidhotovka maibutnoho vchytelia fizychnoi kultury do roboty z poperedzhennia shkidlyvykh zvychok u uchniv* [Preparation of the future teacher of physical culture to work on the prevention of bad habits in students] / A. Turchak // Naukovi zapysky Kirovohrads'koho derzhavnoho pedahohichnoho universytetu imeni Volodymyra Vynnychenka. Seria : Pedahohichni nauky. - Vyp. 106. S. 162-169. (in Ukrainian).
7. Uysimbaeva N. V. (2008) *Problemy kompetentnisnogo pidkhodu pidchas pidhotovky pedahohichnykh kadriv* [Problems of competence approach during the training of pedagogical personnel]. Zbirnyk naukovykh prats: Naukovi zapysky. – Vypusk 76. Seria: Pedahohichni nauky. Kirovohrad: RVV KDPU im. V. Vynnychenka. S. 401–411. (in Ukrainian).
8. Shukatka O. V. (2020) *Pidhotovka maibutnikh uchyteliv fizychnoi kultury do orhanizatsii fizkulturno-ozdorovchoho seredovyscha zakladu zahalnoi serednoi osvity* [Preparation of future teachers of physical culture to the organization of physical culture and health improvement environment of the institution of general secondary education]. Pedahohika formuvannia tvorchoi osobystosti u vyshchii i zahalnoosvitnii shkolakh № 70. T. 4. URL: http://www.pedagogjournal.k.pu.zp.ua/archive/2020/70/part_4/43.pdf.
9. Shuldyk H.O. (2017) *Mekhanizmy psykhologichnykh zakhystiv u studentiv* [Mechanisms of psychological protection in students] Naukovy visnyk Khersonskoho derzhavnoho universytetu. Seria «Psykhologichni nauky». Vyp. 2. T. 2. S.127–131. (in Ukrainian).
10. Shcherbyna S. M., Malenkov D. O. (2022) *Pidhotovka vchyteliv fizychnoi kultury do zdoroviazberezhuvainoi diialnosti – vymoha chasu* [Preparation of teachers of physical culture for health-saving activities – the requirement of the time] Pedahohichne Kryvorizhzhia : pedahohichniy almanakh. Kryvyi Rih. Vyp. 8. S. 52–54. (in Ukrainian).